

ประสิทธิผลการทำกิจกรรมกลุ่มแนวพุทธ ต่อการพัฒนาความคิดเห็นทางคุณธรรม ด้านกัลยาณมิตรของวัยรุ่น

วิจิตวี แก้วพรสวรรค์ พบ.*, สิริรัตดา ปัญญาภาส พบ.*,
ถิรพร ตั้งจิตติพร พบ.**

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการทำกิจกรรมกลุ่มแนวพุทธต่อการพัฒนาความคิดเห็นทางคุณธรรมด้านกัลยาณมิตรในวัยรุ่น

วิธีการศึกษา การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบ experimental controlled trial ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 40 ราย โดยเลือกเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยการสุ่ม โดยมีผู้อยู่ในกลุ่มทดลองที่ต้องเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม 8 ครั้ง และกลุ่มควบคุมอย่างละ 20 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านกัลยาณมิตร* (สุวรรณา วชิรปราการสกุล) จำนวน 80 ข้อ และแผนการจัดกิจกรรมกลุ่มโดยอาศัยหลักทางจิตวิทยาและหลักพุทธศาสนา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม SPSS version 17

ผลการศึกษา คะแนนความคิดเห็นคุณธรรมด้านกัลยาณมิตรของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน ($p=0.263$) หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มบูรณาการวิถีพุทธ คะแนนคุณธรรมด้านกัลยาณมิตรของกลุ่มทดลองเพิ่มขึ้นในทุกด้านทั้งคะแนนเฉลี่ย ก่อนทำกิจกรรมจาก 141.8 คะแนน หลังทำกิจกรรมคะแนนเพิ่มเป็น 148.4 คะแนน ($p=0.016$) ในกลุ่มควบคุมวัดครั้งแรกมีคะแนน 136.8 คะแนน วัดครั้งที่ 2 มีค่าลดลงเป็น 132.6 คะแนน ($p=0.205$) เมื่อใช้สถิติ ANCOVA เปรียบเทียบคะแนนหลังทำกิจกรรมพบว่า เมื่อปรับเทียบกับค่าคะแนน ก่อนทำกิจกรรม คะแนนหลังทำกิจกรรมของกลุ่มทดลอง 145.707 ± 3.053 คะแนนครั้งที่ 2 ของกลุ่มควบคุม 135.064 ± 2.894 ซึ่งค่าที่ได้มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.017$)

สรุป คะแนนความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านกัลยาณมิตรของนักเรียนหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มพบว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กลุ่มควบคุมมีคะแนนด้านกัลยาณมิตรเมื่อเวลาผ่านไปโดยไม่ได้ทำกิจกรรมไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าการใช้กิจกรรมกลุ่มบูรณาการทางพุทธศาสนาเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถทำให้นักเรียนมีคะแนนคุณธรรมด้านกัลยาณมิตรเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ กิจกรรมกลุ่ม กัลยาณมิตร วัยรุ่น

วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย 2555; 57(4): 413-426

* สาขาจิตเวชศาสตร์จิตเวชเด็กและวัยรุ่น ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

** แพทย์ประจำบ้านจิตเวชเด็กและวัยรุ่น โรงพยาบาลศิริราช แพทยศาสตร์บัณฑิต

The Effectiveness of Buddhist Integrated Group Intervention on Cognition in Good Friend Virtue Improvement in Adolescents

Titawee Kaewporndawan M.D.*, Sirinadda Punyapas M.D.*,
Thiraporn Tangjittiporn M.D.**

ABSTRACT

Objective: To study the effectiveness of Buddhist integrated group intervention on cognition in good friend virtue improvement in adolescents

Methods: An experimental randomized study was conducted. The first grade of high school students, in the academic year of 2011, was selected. Subjects were randomly divided into two groups. The experimental group consisted of twenty students to receive eight sessions of Buddhist integrated group intervention. The control group consisted of twenty students with no intervention. The instruments used for collecting data were the good friend virtue questionnaire and the Buddhist integrated group intervention. Data analysis used SPSS program version 17.

Results: There was no significant difference in good friend virtue score between two groups prior to the group intervention ($p=0.263$). Good friend virtue score of the study group was significantly higher than before receiving group intervention ($p=0.016$). When using ANCOVA to compare good friend virtue score, good friend virtue score of the study group was significantly higher than control group ($p=0.017$)

Conclusion: Good friend virtue score of the experimental group was significantly improved after having received Buddhist integrated group intervention. This intervention may help to improve the cognition in good friend virtue.

Keywords: Group intervention, Good friend, Adolescents

J Psychiatr Assoc Thailand 2012; 57(4): 413-426

* Department of Psychiatry, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University, Bangkok

** Resident of Child-Adolescent Psychiatry Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University, Bangkok

บทนำ

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปมากโดยมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุ เทคโนโลยี และการสื่อสารอย่างมาก ทำให้ความเป็นอยู่ของคนในสังคมสะดวกสบายมากขึ้น ส่งผลให้สังคมเป็นลักษณะวัตถุนิยมโดยเฉพาะสังคมในเมือง ซึ่งในทางตรงข้ามเรื่องศีลธรรม คุณธรรม ในสังคมไทย ไม่ได้ได้รับความสนใจหรือไม่ได้รับการปลูกฝังในเด็ก ดังนั้นตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559) ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตและปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคศตวรรษที่ 21 มีเป้าหมายให้เด็กและเยาวชนมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต มีคุณธรรมจริยธรรม มีสำนึกความเป็นพลเมือง กล้าคิดกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์¹

เพื่อนเป็นสิ่งที่สำคัญในชีวิตของวัยรุ่น โดยความสัมพันธ์แสดงออกในด้าน ความเชื่อใจไว้วางใจ การพูดคุยสื่อสาร และความสนิทสนมใกล้ชิด เพื่อนมีอิทธิพลต่อเด็กวัยรุ่นในเรื่องความคิด อารมณ์ วิธีการในการแก้ปัญหาต่างๆ พฤติกรรม การแสดงออกทางสังคม² โดยในเด็กผู้หญิงจะให้ความสำคัญในตัวเพื่อน ความคาดหวัง และความใกล้ชิดกับเพื่อนมากกว่าเด็กผู้ชาย³ การที่เด็กได้อยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ดี ย่อมทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดี แต่ในทางกลับกันถ้าเด็กอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ก้าวร้าวเกเร เด็กก็มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมเช่นนี้ตามมา⁴ ปัญหาสำคัญที่พบในเด็กวัยรุ่น ได้แก่ เด็กติดเกมส์ มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ จากร้อยละ 13.3 ในปี พ.ศ. 2551 เพิ่มขึ้นเป็น 14.4 ในปี พ.ศ. 2552⁵ ปัญหาการใช้ความรุนแรงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และอายุเฉลี่ยของเด็กที่ใช้ความรุนแรงจนถึงกระทั่งทำผิดกฎหมายมีอายุน้อยลง โดยพบมาก อายุ 12-18 ปี¹ ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหายาเสพติด ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้ กลุ่มเพื่อนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ปัญหาเหล่านี้เพิ่มมากขึ้น โดยเด็กติดเกมส์ ร้อยละ 46.9 มีกลุ่ม

เพื่อนที่ชอบเล่นเกมส์เหมือนกัน เด็กที่คล้อยตามกลุ่มเพื่อนมาก มีโอกาสที่จะติดเกมส์เป็น 2.5 เท่าของกลุ่มที่คล้อยตามเพื่อนน้อย⁶ หรือในเด็กที่ติดยาเสพติด ได้รับยาเสพติดจากเพื่อนร้อยละ 59 และเคยเห็นเพื่อนใช้ยาเสพติดถึงร้อยละ 53⁷ ดังนั้นการที่จะลดปัญหาพฤติกรรมเหล่านี้ได้ การเลือกคบเพื่อนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งหลักในการคบเพื่อนนั้นสอดคล้องกับคุณธรรมด้านกัลยาณมิตร

กัลยาณมิตร⁸ หมายถึง บุคคลที่เพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติที่จะสั่งสอน แนะนำ ชี้แจง ชักจูง ช่วยบอกช่องทาง หรือเป็นตัวอย่างให้ผู้อื่นดำเนินไปในมรรคาแห่งการฝึกอบรมอย่างถูกต้อง ตลอดจนเป็นเครื่องอุดหนุนเกื้อกูลกัน ให้เจริญก้าวหน้าไปด้วยดี กัลยาณมิตร คือ มิตรที่ดีแท้จริง ประกอบไปด้วย มิตร 4 กลุ่ม

ก. มิตรอุปการะ หมายถึง บุคคลที่ประพฤติปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยความช่วยเหลือดูแลไม่ให้ใครมาทำร้ายร่างกายและทรัพย์สินของเพื่อน ตลอดจนการเสียสละทรัพย์สินเพื่อช่วยเหลือเพื่อนอย่างเต็มที่ มีลักษณะ 4 อย่างคือ ป้องกันภัยเพื่อนผู้ประมาทแล้ว ป้องกันทรัพย์สินของเพื่อนผู้ประมาทแล้ว เมื่อมีภัยก็เป็นที่พึ่งอาศัยได้ ให้ทรัพย์สินเกินกว่าที่ออกปากขอ

ข. มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข หมายถึง บุคคลที่ประพฤติปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยการไม่ปิดบัง อำพรางสิ่งต่างๆ ไม่มีลัษณมคใน รักษาความลับของเพื่อน แม้ถึงคราววิบัติก็พยายามช่วยหาหนทางแก้ไขให้ลุล่วงไปด้วยดี มีลักษณะ 4 อย่างคือ เปิดเผยความลับของตนให้แก่เพื่อน ปิดบังความลับของเพื่อนไม่ให้แพร่งพรายไม่ละทิ้งในยามวิบัติ อาจสละชีพของตนแทนเพื่อนได้

ค. มิตรแนะนำประโยชน์ หมายถึง บุคคลที่ประพฤติปฏิบัติต่อเพื่อนโดยแนะนำให้ ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม ชี้แจงโทษของการทำชั่ว ตลอดจนแนะนำความรู้ใหม่ๆ ไม่ว่าจะเป็นการประกอบอาชีพหรือทางที่ทำให้ไปสู่ความสงบสุข มีลักษณะ 4 อย่างคือ ห้ามไม่ให้ทำชั่ว ให้ตั้งอยู่ในความดี ให้ฟังในสิ่งที่ไม่เคยฟัง บอกทางสวรรค์ให้

ง. มิตรมีใจรัก หมายถึง บุคคลที่ประพฤติปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยความจริงใจมีความเป็นห่วงเป็นใยอยู่เสมอไม่ว่าเพื่อนจะสุขหรือทุกข์ และช่วยพูดส่งเสริมเพื่อนในทางที่ดี มีลักษณะ 4 อย่างคือ ทุกข์ทุกข์ด้วย สุขสุขด้วยได้เถียงคนที่พูดติเตียนเพื่อน รับรองคนที่พูดสรรเสริญเพื่อน

กระบวนการกลุ่ม ช่วยให้สมาชิกในกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการคิดแก้ไขปัญหาจากประสบการณ์จริงของกันและกัน มองตัวเองเป็นคนที่มิประโยชน์ต่อผู้อื่น สามารถแบ่งปันความรู้ของตัวเองช่วยเหลือคนอื่น เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมกันในกลุ่มจากเพื่อนหรือจากผู้นำกลุ่ม ความผูกพันระหว่างวัยรุ่นในกลุ่มพร้อมที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างจริงใจและทำให้เด็กกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองไปในทางที่ดีร่วมกับประเทศไทยมีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติและมีหลักคำสอนที่เข้าใจง่าย ดังนั้นทางผู้วิจัยจึงได้มีแนวคิดในการทำกิจกรรมกลุ่มแนวพุทธเพื่อพัฒนาความคิดเห็นทางคุณธรรมด้านกัลยาณมิตรในวัยรุ่นเพื่อช่วยในการป้องกันและแก้ไขปัญหาวัยรุ่นในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการทำกิจกรรมกลุ่มแนวพุทธต่อการพัฒนาความคิดเห็นทางคุณธรรมด้านกัลยาณมิตรในวัยรุ่น

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบ experimental controlled trial ศึกษาผลของการเข้าร่วมกิจกรรมที่อาศัยหลักการทางจิตวิทยาและหลักการทางพุทธศาสนา ซึ่งมีเนื้อหาทางจริยธรรมด้านกัลยาณมิตรต่อการพัฒนาความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านกัลยาณมิตรและใช้แบบทดสอบเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังทำกิจกรรมกลุ่ม 8 ครั้ง และเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม

ทดลองและกลุ่มควบคุมหลังสิ้นสุดกิจกรรม ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน รวมทั้งสิ้น 3 เดือน

ประชากรที่ศึกษา คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 40 ราย โดยเลือกเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยการสุ่ม จากนักเรียนที่สนใจเข้าร่วมวิจัย 40 ราย ได้รับของแบบสอบถามที่มีรหัส A และ B อย่างละ 20 ชุด โดยกลุ่ม A คือกลุ่มทดลอง กลุ่ม B คือกลุ่มควบคุม โดยมีผู้อยู่ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอย่างละ 20 ราย

เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการศึกษา (inclusion criteria)

- นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ยินดีเข้าร่วมการศึกษา
- นับถือศาสนาพุทธ
- ได้รับอนุญาตจากผู้แทนโดยชอบธรรมให้เข้าร่วมโครงการศึกษา

เกณฑ์การคัดออกผู้เข้าร่วมการศึกษา (exclusion criteria)

- มีปัญหาสุขภาพ เช่นเจ็บป่วยจนไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ หรือปัญหาด้านการสื่อสารที่ไม่สามารถทำกิจกรรมได้ เช่น มีปัญหาด้านสติปัญญา (mental retardation, autistic) พูดไม่ได้ ไม่ได้ยินเสียง เป็นต้น

ผู้เข้าร่วมการศึกษสามารถถอนตัวได้ตลอดเวลา โดยข้อมูลที่ได้ออกก่อนการถอนตัว จะไม่นำไปใช้ในการศึกษาในกรณีที่ยกถอนตัวก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อย 4 ครั้ง

ขนาดของกลุ่มที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

กลุ่มที่ดีและมีคุณภาพนั้นควร มีจำนวนสมาชิก 12-15 คน โดยเฉพาะกับกลุ่มที่ต้องการการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพราะสมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องมีสัมพันธภาพที่ใกล้ชิด จึงจะส่งผลให้ทุกคนกล้าแสดงความคิดเห็น

ความรู้สึกได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้สมาชิกทุกคนจะได้มีเวลาและโอกาสในการร่วมกิจกรรมอย่างใกล้ชิด¹⁰⁻¹² โดยเมื่อคิดรวมจำนวนที่คาดว่าจะออกจากการวิจัยก่อนหมดกิจกรรม (drop out) ร้อยละ 30 สมาชิกในกลุ่มทดลองที่ทำกิจกรรมกลุ่มควรมี 16-20 ราย

ดังนั้นรวมแล้วจะมีผู้เข้าโครงการวิจัยทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองโดยรวม ประมาณ 40 ราย ซึ่งเป็นจำนวนที่ใกล้เคียงกับการศึกษาเรื่องการทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณธรรมด้านอื่นๆ ที่เคยทำมาก่อนหน้านี้^{13,14} แล้วสามารถนำไปประเมินและวัดผลได้ดี

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นทางคุณธรรมด้านกัลยาณมิตร “การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านกัลยาณมิตร”¹⁵ จำนวน 80 ข้อ โดยแบ่งเป็น 4 ชุดๆ ละ 20 ข้อ คะแนนเต็ม 80 ข้อ 160 คะแนน ใน 4 หัวข้อประกอบด้วยด้าน มิตรอุปการะ มิตรร่วมทุกข์ ร่วมสุข มิตรแนะนำประโยชน์ มิตรมีความรักใคร่ โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแต่ละชุดเท่ากับ 0.767, 0.797, 0.845, 0.832 และค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ 0.93 เป็นแบบสอบถามสถานการณ์ มี 3 ตัวเลือกให้นักเรียนเลือกตอบได้ 1 ตัวเลือกเท่านั้น เกณฑ์การให้คะแนน ถ้าเลือกคำตอบที่ตรงกับคำตอบที่แสดงถึงความมีกัลยาณมิตรมากที่สุด ให้คะแนน 2 คำตอบที่แสดงถึงความมีกัลยาณมิตรบ้างให้ 1 คะแนน และคำตอบที่แสดงว่าไม่มีกัลยาณมิตรได้ 0 คะแนน

2. แผนการจัดกิจกรรมกลุ่มโดยอาศัยหลักทางจิตวิทยาและหลักพุทธศาสนา อาศัยกิจกรรมเกมส์ บทบาทสมมติ ละคร กรณีตัวอย่าง เพื่อเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่นและเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง กิจกรรมกลุ่มได้ออกแบบให้มีการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนดังนี้¹⁶

กิจกรรมที่ 1 *break the ice* จุดประสงค์เพื่อทำความรู้จักกันของสมาชิกในกลุ่ม โดยผ่านกิจกรรมพาสปอต ตามล่าหาชื่อ

กิจกรรมที่ 2 *กัลยาณมิตร* จุดประสงค์เพื่อให้รู้ความหมาย ความสำคัญ ของกัลยาณมิตร ยอมรับความแตกต่างของแต่ละบุคคล และสามารถอยู่ร่วมกันได้ ผักสติและสมาธิ โดยผ่านกิจกรรมแบ่งรวมแบ่งแยก และเกมรถไฟ

กิจกรรมที่ 3 *มิตรอุปการะ* จุดประสงค์เพื่อให้เข้าใจลักษณะของการเป็นมิตรอุปการะ และการนำคุณธรรมไปใช้ โดยผ่านกิจกรรม ละครบทบาทสมมติ และเกมผ้าเอื้อเพื่อ

กิจกรรมที่ 4 *มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข* จุดประสงค์เพื่อให้เข้าใจลักษณะของการเป็นมิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข และการนำคุณธรรมไปใช้ โดยผ่านกิจกรรม ละคร และเกมปิดตาวาดรูป

กิจกรรมที่ 5 *มิตรแนะนำประโยชน์* จุดประสงค์เพื่อให้เข้าใจลักษณะของการเป็นมิตรแนะนำประโยชน์ และการนำคุณธรรมไปใช้ โดยผ่านกิจกรรม แสดงบทบาทสมมติ

กิจกรรมที่ 6 *มิตรมีใจรัก* จุดประสงค์เพื่อให้เข้าใจลักษณะของการเป็นมิตรมีใจรัก และการนำคุณธรรมไปใช้ โดยผ่านกิจกรรม ละครเรื่องช่วยด้วยทำใจดี และเกมส์ส่งน้ำ

กิจกรรมที่ 7-8 *สรุปกิจกรรมทั้งหมด* และเน้นการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

โดยทุกครั้งที่ทำกิจกรรม จะมีกิจกรรมเดินจงกลม และนั่งสมาธิด้วย เพื่อให้นักเรียนมีสติและสมาธิซึ่งเป็นหลักสำคัญในการมีกัลยาณมิตร และจะมีการบ้านหลังกิจกรรมทุกครั้ง โดยแต่ละกิจกรรมใช้เวลาครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที โดยทำกิจกรรมสัปดาห์ละครั้งทุกวันเสาร์ช่วงบ่ายที่ห้องแนะแนวของโรงเรียน ติดต่อกันจนครบ 8 ครั้ง

กระบวนการเก็บข้อมูล (data collection process)

- กลุ่มทดลองได้ทำแบบสอบถาม pre test ที่สัปดาห์ที่ 1 หลังจากนั้นเข้าร่วมกิจกรรม 8 ครั้ง

หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมครบแล้ว ทำแบบสอบถาม post test ที่สัปดาห์ที่ 8

- กลุ่มควบคุมทำแบบสอบถาม pre test ที่สัปดาห์ที่ 1 และแบบสอบถาม post test ที่สัปดาห์ที่ 8 โดยในระหว่างสัปดาห์ที่ 1-8 ไม่มีกิจกรรมใดๆ

- เก็บข้อมูลทั่วไปและข้อมูลพฤติกรรมทางศาสนาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่สัปดาห์ที่ 1 โดยใช้

1) แบบสอบถามความคิดเห็นทางคุณธรรมด้านกัลยาณมิตร(สุวรรณา วชิรปราการสกุล)

2) แบบเก็บข้อมูลทั่วไปและข้อมูลพฤติกรรมทางศาสนา

การวัดผล/การวิเคราะห์ผลการการศึกษา (outcome measurement / data analysis)

ผลลัพธ์หลักของการศึกษานี้คือผลสัมฤทธิ์ของการทำกิจกรรมกลุ่มแนวพุทธต่อการพัฒนาความคิดเห็นทางคุณธรรมด้านกัลยาณมิตรของวัยรุ่น โดยพิจารณาจาก เปรียบเทียบคะแนนของแบบทดสอบทั้ง 4 ที่เพิ่มขึ้นก่อนและหลังการทำกิจกรรม

การวิเคราะห์ทางสถิติ

1. สถิติเชิงพรรณนาใช้ความถี่ และร้อยละ เพื่อการนำเสนอข้อมูลทั่วไป

2. สถิติเชิงเปรียบเทียบ ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง เพื่อศึกษาความแตกต่างของข้อมูลทั่วไปและข้อมูลพฤติกรรมทางศาสนา ด้วย t-test และ chi-square

3. สถิติเชิงเปรียบเทียบ ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง เพื่อศึกษาความแตกต่างกันระหว่างคะแนนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม โดยใช้ ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้วย t-test โดยถือว่ามีความสำคัญทาง

สถิติเมื่อ $p < 0.05$ และใช้ค่าสถิติ ANCOVA ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS version 17

ผลการศึกษา

การศึกษานี้มีผู้เข้าร่วมการวิจัยทั้งหมด 40 ราย โดยแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมวิจัย ออกเป็น 2 กลุ่ม โดยการสุ่ม โดยมีกลุ่มเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม 20 ราย และกลุ่มควบคุม 20 ราย โดยในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีผู้เข้าร่วมการศึกษา 2 รายที่เข้าร่วมกิจกรรมไม่ถึง 4 ครั้ง จึงไม่ได้นำข้อมูลมาใช้ในการศึกษาตามที่ได้กล่าวมาขึ้นต้น (เข้าร่วม 1-2 ครั้งแรก) จึงเหลือผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม 18 ราย ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ประชากรที่ศึกษาของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองทั้งหมดเป็นเพศหญิง โดย มีอายุเฉลี่ยในกลุ่มควบคุม 12.5 ปี ในกลุ่มวิจัย 12.2 ปี เกณฑ์เฉลี่ย 3.00-4.00 จำนวนพี่น้องเฉลี่ย ในกลุ่มควบคุม 1.7 ราย ในกลุ่มวิจัย 1.8 ราย สถานภาพสมรสของบิดามารดาของทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ สถานภาพคู่ อายุเฉลี่ยของบิดา ในกลุ่มควบคุม 38.5 ปี ในกลุ่มวิจัย 42.7 ปี อายุเฉลี่ยของมารดา ในกลุ่มควบคุม 39.2 ปี ในกลุ่มวิจัย 37.1 ปี อาชีพของบิดาและมารดา ส่วนใหญ่ ในกลุ่มควบคุม ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ในกลุ่มวิจัย รับจ้าง/พนักงานบริษัท การศึกษาของบิดา ส่วนใหญ่ในกลุ่มควบคุม อนุปริญญา ในกลุ่มวิจัย มัธยมปลาย/ปวส. การศึกษาของมารดา ส่วนใหญ่ ทั้งในกลุ่มควบคุม และ กลุ่มวิจัย มัธยมปลาย/ปวส. ทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดา รายได้เฉลี่ย ในกลุ่มควบคุมส่วนใหญ่ 10,001-50,000 บาท ต่อเดือน ในกลุ่มวิจัย 8,001-50,000 บาทต่อเดือน พบว่าไม่มีความแตกต่างของข้อมูลทั่วไปของทั้งสองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

		กลุ่มควบคุม n=20 จำนวน (ร้อยละ)	กลุ่มทดลอง n=18	P
อายุเฉลี่ย (ปี)		12.5±0.5	12.2±0.4	0.095
เกรดเฉลี่ย	3.00-4.00	(100)	(100)	N/A
จำนวนพี่น้องเฉลี่ย (คน)		1.7±0.5	1.8±0.9	0.622
สถานภาพสมรสของบิดามารดา	คู่ หม้าย หย่า ถึงแก่กรรม	12 (70.6) 1 (5.9) 3 (17.6) 1 (5.9)	10 (58.8) 2 (5.9) 3 (17.6) 3 (17.6)	0.757
อายุเฉลี่ยบิดา (ปี)		38.5±10.8	42.7±8.3	0.224
อาชีพของบิดา	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ธนาคาร รับจ้าง/พนักงานบริษัท ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย งานบ้าน/พ่อบ้าน ว่างงาน	3 (17.6) 9 (52.9) 5 (29.4) 0 0	2 (14.3) 5 (35.7) 6 (42.9) 0 1 (7.1)	0.539
การศึกษาสูงสุดของบิดา	ประถมศึกษา มัธยมต้น/ปวช. มัธยมปลาย/ปวส. อนุปริญญา ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี	3 (17.6) 2 (11.8) 3 (17.6) 6 (35.3) 2 (11.8) 1 (5.9)	1 (6.7) 2 (13.3) 7 (46.7) 4 (26.7) 1 (6.7) 0	0.518
อายุเฉลี่ยมารดา (ปี)		39.2±6.5	37.1±5.9	0.346
อาชีพของมารดา	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ธนาคาร รับจ้าง/พนักงานบริษัท ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย งานบ้าน/พ่อบ้าน ว่างงาน	2 (12.5) 5 (31.3) 5 (31.3) 3 (18.8) 1 (6.3)	2 (12.5) 6 (37.5) 5 (31.3) 3 (18.8) 0	0.896
การศึกษาสูงสุดของมารดา	ประถมศึกษา มัธยมต้น/ปวช. มัธยมปลาย/ปวส. อนุปริญญา ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี	0 1 (7.7) 7 (53.8) 1 (7.7) 4 (30.8) 0	3 (18.8) 1 (6.3) 6 (37.5) 3 (18.8) 2 (12.5) 1 (6.3)	0.359
อาศัยอยู่กับ	บิดา/มารดา ญาติ	11 (61.1) 7 (38.9)	12 (71) 5 (29)	0.55
รายได้ครอบครัว (บาท)	3,001-8,000 8,001-10,000 10,001-50,000 50,001-1000,000	1 (6.3) 2 (12.5) 10 (62.5) 3 (18.8)	0 8 (50.0) 7 (43.8) 1 (6.3)	0.105

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านกิจกรรมทางพุทธศาสนา

จากตารางที่ 2 พบว่าไม่มีความแตกต่างของข้อมูลพื้นฐานด้านกิจกรรมทางพุทธศาสนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ($P > 0.05$) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานด้านกิจกรรมทางพุทธศาสนา กลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง

กิจกรรมทางพุทธศาสนา	การเข้าร่วมกิจกรรม	กลุ่มควบคุม n=20 จำนวน (ร้อยละ)	กลุ่มทดลอง n=18	P
สวดมนต์ที่บ้านโดยเฉลี่ย	ทุกวัน	7 (35)	3 (17.6)	0.623
	4-6 วัน / สัปดาห์	2 (10)	2 (11.8)	
	1-2 วัน / สัปดาห์	7 (35)	9 (52.9)	
	ไม่ได้สวดมนต์	4 (20)	3 (17.6)	
ทำบุญตักบาตร	บางวันทุกสัปดาห์/ทุกวันพระ	8 (40)	2 (11.8)	0.152
	น้อยกว่า 4 ครั้ง/เดือน	2 (10)	2 (11.8)	
	เฉพาะวันสำคัญทางศาสนา/วันเกิด/ วันที่โรงเรียนกำหนด	10 (50)	13 (76.5)	
ฟังเทศนาธรรมที่วัด	น้อยกว่า 4 ครั้ง/เดือน	3 (15)	1 (5.9)	0.479
	บางเดือนหรือทุกวันสำคัญทางศาสนา	1 (5)	0	
	1-2 ครั้ง /ปี	9 (45)	12 (70.6)	
	ไม่เคยทำตลอด 1 ปีที่ผ่านมา	5 (25)	2 (11.8)	
ชม/ฟังรายการธรรมเทศนาทางสื่อ โทรทัศน์/วิทยุ/เทปธรรมะ	น้อยกว่า 4 ครั้ง/เดือน	5 (25)	3 (17.6)	0.848
	บางเดือนหรือทุกวันสำคัญทางศาสนา	5 (25)	5 (29.4)	
	1-2 ครั้ง /ปี	4 (20)	5 (29.4)	
	ไม่เคยทำตลอด 1 ปีที่ผ่านมา	3 (15)	1 (5.9)	
อ่านหนังสือธรรมะหรือเกี่ยวกับ ศาสนา(มิใช่ตำราเรียนในหลักสูตร)	น้อยกว่า 4 ครั้ง/เดือน	6 (30)	4 (23.5)	0.608
	บางเดือนหรือทุกวันสำคัญทางศาสนา	5 (25)	7 (41.2)	
	1-2 ครั้ง /ปี	2 (10)	3 (17.6)	
	ไม่เคยทำตลอด 1 ปีที่ผ่านมา	4 (20)	1 (5.9)	
นั่งสมาธิ	น้อยกว่า 4 ครั้ง/เดือน	16 (84.2)	11 (64.7)	0.43
	บางเดือนหรือทุกวันสำคัญทางศาสนา	3 (15.8)	3 (17.6)	
	1-2 ครั้ง /ปี	0	1 (5.9)	
	ไม่เคยทำตลอด 1 ปีที่ผ่านมา	0	1 (5.9)	
	มากกว่า 1 ครั้ง	0	1 (5.9)	

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานด้านกิจกรรมทางพุทธศาสนาในกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง (ต่อ)

กิจกรรมทางพุทธศาสนา	การเข้าร่วมกิจกรรม	กลุ่มควบคุม n=20 จำนวน (ร้อยละ)	กลุ่มทดลอง n=18	P
ถือศีลที่วัด/สถานปฏิบัติธรรม	1 ครั้ง	8 (42.1)	7 (41.2)	0.952
	ไม่เคย	4 (21.1)	3 (17.6)	
	ทุกวันสำคัญทางศาสนา	7 (36.8)	7 (41.2)	
เวียนเทียนที่วัดในวันสำคัญทางศาสนา	บางวันสำคัญทางศาสนาแต่มากกว่า 2 ครั้ง / ปี	8 (42.1)	12 (70.6)	0.275
	1-2 ครั้ง / ปี	5 (26.3)	2 (11.8)	
	ปฏิบัติบางปี	0	1 (5.9)	
	ไม่เคย	4 (21.1)	1 (5.9)	
	ทุกวันสำคัญทางศาสนา	2 (10.5)	1 (5.9)	
	บางวันสำคัญทางศาสนาแต่มากกว่า 2 ครั้ง / ปี	11 (57.9)	12 (70.6)	
1-2 ครั้ง / ปี	3 (15.8)	2 (11.8)		
ปฏิบัติบางปี	1 (5.3)	1 (5.9)		
ไม่เคย	2 (10.5)	1 (5.9)		
สมัครเป็นสมาชิกและได้ร่วมกิจกรรม ในชมรม	2 (10.5)	1 (5.9)		
เข้าร่วมชมรม/วิชาเลือก พระพุทธศาสนา ในโรงเรียน	สมัครเป็นสมาชิกแต่ไม่ได้ร่วม กิจกรรมในชมรม	4 (22.2)	3 (18.8)	0.518
	เคยเป็นสมาชิกในอดีต	2 (11.1)	5 (31.3)	
	เคยคิดจะสมัครเป็นสมาชิก แต่ยังไม่ ได้สมัคร	8 (44.4)	6 (37.5)	
	ไม่สนใจสมัครเข้าชมรม	4 (22.2)	2 (12.5)	

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบทดสอบคุณธรรมด้านกัลยาณมิตรของนักเรียน
กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนและหลังทำกิจกรรมโดยเทียบกับกันภายในกลุ่ม

	ก่อนเข้ากลุ่ม	หลังเข้ากลุ่ม	Different	P
กลุ่ม ควบคุม	136.8±14.1	132.6±25	4.200±14.307	0.205
กลุ่มทดลอง	141.8±13	148.4±7.4	6.611±10.522	0.016

ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านกัลยาณมิตร ก่อนเข้ากลุ่ม และหลังเข้ากลุ่ม จากแบบทดสอบระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังทำกิจกรรมของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม พบว่าคะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านกัลยาณมิตรของกลุ่มทดลอง หลังทำกิจกรรมเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.016$) ส่วนกลุ่มควบคุม คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านกัลยาณมิตรสองครั้งไม่มีความแตกต่างกัน ($p=0.205$) (ตารางที่ 3)

การเปรียบเทียบคะแนนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมวัดก่อนทำกิจกรรม คะแนนเฉลี่ย ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.263$)

หลังทำกิจกรรมกลุ่มบูรณาการวิถีพุทธ คะแนนคุณธรรมด้านกัลยาณมิตรของกลุ่มทดลองเพิ่มขึ้นแต่ของกลุ่มควบคุมลดลง เมื่อเทียบคะแนนหลังทำกิจกรรมของทั้ง 2 กลุ่มพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนคุณธรรมด้านกัลยาณมิตรทุกด้านคือ มิตรมีอุปการะ มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข มิตรแนะนำประโยชน์ และมิตรมีใจรักเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.054, 0.013, 0.015, 0.04$) ขณะที่กลุ่มควบคุม มีคะแนนลดลงเล็กน้อย

เมื่อเทียบผลต่างของคะแนนครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 กลุ่มทดลองมีผลต่างของคะแนน เพิ่มขึ้น 6.6 ± 10.5 กลุ่มควบคุมคะแนนลดลง 4.2 ± 14.3 คะแนน ทั้งสองกลุ่มมีคะแนนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.013$) (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบทดสอบคุณธรรมด้านกัลยาณมิตรของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนทำกิจกรรมกลุ่มบูรณาการวิถีพุทธเทียบกับกลุ่มควบคุมวัดครั้งแรกและวัดครั้งที่สองห่างกันแปดสัปดาห์และไม่มีกิจกรรม

	คะแนนแต่ละด้านของ กัลยาณมิตร	กลุ่ม ควบคุม	กลุ่มทดลอง	P
ก่อนเข้ากลุ่ม	มิตรมีอุปการะ	34.85±2.1	35.56±2.9	0.395
	มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข	34.65±3.9	34.78±4.4	0.925
	มิตรแนะนำประโยชน์	34.4 ±6.2	37.3±4.4	0.111
	มิตรมีใจรัก	32.9 ±5	34.2 ±4.4	0.399
	รวม	136.8±14.1	141.8±13	0.263
หลังเข้ากลุ่ม	มิตรมีอุปการะ	33.1±6.6	36.4±2.8	0.054
	มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข	33.9±7.7	37.7±2	0.013
	มิตรแนะนำประโยชน์	33.9±7.7	38.6±1.5	0.015
	มิตรมีใจรัก	32.8±5.6	35.8±2.6	0.04
	รวม	132.6±25	148.4±7.4	0.016
Mean Different		-4.2±14.3	6.6±10.5	0.013

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบโดยวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมหลังปรับให้คะแนนก่อนเข้ากลุ่มเท่ากัน

	คะแนนหลังเข้ากลุ่ม	P-value
กลุ่มควบคุม	135.064 ± 2.894 ^a	0.017
กลุ่มทดลอง	145.707 ± 3.053 ^a	

^a โดยมีค่าความแปรปรวนร่วมของคะแนนก่อนเข้ากลุ่ม 139.18

เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมโดยใช้สถิติ ANCOVA ปรับเทียบคะแนนก่อนทำกิจกรรมให้เท่ากันแล้ว เปรียบเทียบคะแนนหลังทำกิจกรรม คะแนนหลังทำกิจกรรมของกลุ่มทดลอง 145.707 ± 3.053 คะแนนครั้งที่ 2 ของกลุ่มควบคุม 135.064 ± 2.894 ซึ่งค่าที่ได้มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p=0.017) (ตารางที่ 5)

วิจารณ์

คะแนนความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านกัลยาณมิตรของนักเรียนหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มพบว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กลุ่มควบคุมมีคะแนนด้านกัลยาณมิตรเมื่อเวลาผ่านไปโดยไม่ได้ทำกิจกรรมไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า การใช้กิจกรรมกลุ่มบูรณาการทางพุทธศาสนาเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถทำให้นักเรียนมีคะแนนคุณธรรมด้านกัลยาณมิตรเพิ่มขึ้น

โดยจากการศึกษาที่ผ่านมาได้แก่ การศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่ม ต่อการพัฒนาความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่น ซึ่งพบว่าหลังจากเข้ากิจกรรมกลุ่ม กลุ่มทดลองมีคะแนนความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p=0.003)¹⁴ และการศึกษาการศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่ม ต่อการพัฒนา ความคิด

เห็นทางจริยธรรมด้านความมีวินัยของวัยรุ่น ซึ่งพบว่าคะแนนความคิดทางจริยธรรมด้านความมีวินัยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p=0.01)¹³

จะเห็นได้ว่าการศึกษาที่ผ่านมารวมถึงการศึกษานี้ในเรื่องประสิทธิผลการทำกิจกรรมกลุ่มแนวพุทธต่อการพัฒนาความคิดเห็นทางคุณธรรมด้านกัลยาณมิตรของวัยรุ่นพบว่าผลการศึกษาที่ได้เป็นไปในแนวทางเดียวกันคือ กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจะมีคะแนนความคิดเห็นทางจริยธรรมเพิ่มขึ้นสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

การใช้กิจกรรมกลุ่มที่อิงหลักการทางพุทธศาสนาเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้เด็กนักเรียนมีความเห็นทางคุณธรรมทางกัลยาณมิตรสูงขึ้นเนื่องจากคำสอนในพุทธศาสนาได้สอนหลักธรรมคำสอนที่ได้สอดแทรกความคิดต่างๆรวมทั้งการปฏิบัติตนเป็นกัลยาณมิตรตามหลักทางพุทธศาสนา ซึ่งได้ทำให้มีความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนาได้ดียิ่งขึ้นโดยเฉพาะลักษณะและการปฏิบัติตนให้เป็นกัลยาณมิตรที่ดี โดยเด็กนักเรียนที่เข้าร่วมกลุ่มทดลองจะได้รับการสอนโดยผ่านกระบวนการกลุ่มและกิจกรรมต่างๆ ซึ่งช่วยให้เด็กนักเรียนได้เข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมกัลยาณมิตรในรูปแบบที่เข้าใจได้ง่าย เป็นรูปธรรม นำไปใช้ได้จริง ประกอบกับในกิจกรรมกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่างๆ ระดมความคิดและวิเคราะห์ รวมทั้งการยก

ตัวอย่างเหตุการณ์ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง ด้วยเนื้อหาที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมและปัญหาต่างๆ ของวัยรุ่นทำให้หลังจบการเข้ากิจกรรมกลุ่มกลุ่มทดลองจึงมีคะแนนความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านกัลยาณมิตรสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ข้อเสนอแนะในการนำไปประยุกต์ใช้

1. การพัฒนากิจกรรมกลุ่มบูรณาการวิถีพุทธต่อการพัฒนาความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านกัลยาณมิตรนี้พัฒนาโดยอิงทฤษฎีการทำกิจกรรมกลุ่มและหลักทางพุทธศาสนา เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เข้าใจและส่งเสริมให้มีความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านกัลยาณมิตรมากขึ้น
2. รูปแบบของกิจกรรมนี้สามารถประยุกต์เป็นรูปแบบที่ครูในโรงเรียนสามารถนำไปใช้ได้จริง และใช้ช่วงเวลาในการเรียนของชั้นเรียนปกติทำได้
3. กิจกรรมนี้เป็นแนวทางสำหรับครู ผู้ปกครอง หรือหน่วยงานที่สนใจในการส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านกัลยาณมิตร
4. การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสามารถปลูกฝังได้โดยการส่งเสริมและให้ความสำคัญ

จุดแข็งของการศึกษา

1. เป็นการศึกษารูปแบบ experiment controlled trial
2. เป็นการพัฒนากิจกรรมกลุ่มบูรณาการวิถีพุทธเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านกัลยาณมิตร

ข้อจำกัดของการศึกษา

1. การศึกษานี้ทำในโรงเรียนเพียงแห่งเดียว และผู้เข้าร่วมมีเฉพาะเพศหญิง เนื่องจากโรงเรียนเป็นโรงเรียนมัธยมที่อยู่ใน school mental health program เป็นโรงเรียนหญิงล้วน ทางผู้วิจัยไม่ได้เจาะจงเลือกเพศในการศึกษา โดยการจะนำไปใช้ในประชากรอื่นๆ อาจได้ผลแตกต่าง จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในกลุ่มประชากรที่แตกต่างกันต่อไป
2. การศึกษานี้เป็นการวัดผ่านความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านกัลยาณมิตรซึ่งไม่ได้หมายถึงความมีกัลยาณมิตรของประชากรที่แสดงออกได้ทั้งหมด (ทัศนคติ หรือ พฤติกรรม)
3. แบบสอบถามที่ใช้พบว่า มีจำนวนข้อค่อนข้างมาก 80 ข้อ ซึ่งบางข้อมีคำถามคล้ายๆ กัน ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบนาน อาจทำให้ผู้ทำแบบทดสอบเกิดความเบื่อหน่าย รีบทำให้เสร็จ โดยคำตอบอาจไม่ได้มาจากความคิดเห็นจริงๆ อาจพัฒนาแบบสอบถามโดยการตัดบางคำถามที่คล้ายกันออกเพื่อให้จำนวนข้อลดลงแล้วนำแบบสอบถามมาเปรียบเทียบกับแบบสอบถามเดิม เพื่อให้แบบทดสอบมีประสิทธิภาพเหมือนกัน
4. ผลของการทำกิจกรรมกลุ่มนอกจากขึ้นกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมแล้ว ผู้นำกลุ่มมีส่วนสำคัญที่ช่วยดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามเป้าหมาย และช่วยสรุปกิจกรรมในแต่ละครั้ง ดังนั้นก่อนนำกิจกรรมไปใช้ควรมีการฝึกผู้นำกลุ่มให้ทำความเข้าใจในกิจกรรม ซึ่งตัวผู้ทำการศึกษานี้ได้มีการทำความเข้าใจ และปรึกษากับอาจารย์ผู้ควบคุมทุกครั้งก่อนทำกิจกรรม

กิจกรรมประกาศ

การศึกษานี้ได้รับการสนับสนุนจากทุนพัฒนา
การวิจัย คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

เอกสารอ้างอิง

1. Board of the National Youth Development. National Development Plan for Children and Youth 2012-2016; 2011.
2. Claes M, Poivior L. Characteristics and functions of friendship in adolescence. *Psychiatr Infant* 1993; 36:289-308
3. Claes M. Friendship and personal adjustment during adolescence. *J Adolesc* 1992; 15:39-55.
4. Ellis WE, Zarbatany L. Peer group status as a moderator of group influence on children's deviant, aggressive, and prosocial behavior. *Child Dev* 2007; 78:1240-54.
5. Pornnopadol C. Identifying Protective Factors for Game Addiction in Children and Adolescent. The published reports of the development of children and youth, National Research Council; 2009
6. Supaket P, Nanthamongkolchai S, Damrongsak M. Factors Related to Computer Game Addiction among Elementary School Students. *J Public Health* 2012; 42:66-77.
7. Center for Social Monitoring and Early Warning Ministry of Social Development and Human Security. Report of the survey of youth opinion in Bangkok in 2011. Bangkok; 2012.
8. Dhamma Pitaka, (P.A. Praiutto). The glossary-definitions of terms in Buddhism. Bangkok; 2546:204.
9. Choawasil P, Kongsakon R. Group psychotherapy for In-patients. Bangkok: Commercial entity, United Civil Partnership; 1999:74-8.
10. Deighton LC. Small Group Instruction. The Encyclopedia of New York : the Macmillan Company and Free Press; 1971: 225.
11. Chatsupakul K. Group in the school. Bangkok : Thanapat enterprise; 2546: 31.
12. Shaw ME. Group Dynamic : The Psychology of Small Group Behavior. New York : McGraw-Hill Book Company; 1981.
13. Kaewpornswan T, Inta P. Effect of Group Intervention based on Buddhist Training on Opinion in Discipline Improvement among Adolescents. *Journal of the Psychiatric Association of Thailand* 2010; 55:143-54.
14. Punyapas S, Kaewpornswan T, Rewthongchai T. Effect of Group Intervention on cognitive in Integrity-improvement in Adolescent. *Journal of the Psychiatric Association of Thailand* 2011; 56:353-62.

15. Vachiraprakarnsakil S. A test of Integrity and goodfriend for grade 6 student. Master's thesis; 2010.
16. Sriharao P. The effect of group dynamics to develop a team of students at non-formal education center Thanyaburi Patumthani. (Thesis) Bangkok: Srinakarintaravivrote University, Prasanmitr; 2008:31-2.